5511 ـ ازدواج چه هنگام بر مرد واجب می‌شود؟

سوال

آیا ازدواج بر مردان واجب است؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

حکم ازدواج بر مردان بر اساس اختلاف اوضاع و احوالشان متفاوت است. ازدواج بر کسی که توانایی‌اش را دارد و نفسش به آن بی‌قرار است و ترس از وقوع در زنا دارد واجب است؛ زیرا حفظ نفس و عفیف نگه داشتنش از حرام واجب است و این ممکن نیست مگر با ازدواج.

قرطبی ـ رحمه الله ـ می‌گوید: شخص توانگری که بر خودش و دینش از مجردی بیم دارد و می‌ترسد که در ضرر واقع شود، این ترس برطرف نمی‌شود مگر با ازدواج و دربارهٔ وجوب ازدواج او اختلافی نیست.

مرداوی ـ رحمه الله ـ در کتابش «الإنصاف» می‌گوید: «بخش سوم: کسی که ترس از وقوع در زنا داشته باشد. نکاح در حق این شخص مطلقا واجب است... عَنَت اینجا بر اساس قول صحیح همان زنا است و گفته شده هلاک شدن به واسطهٔ زنا... دوم: منظور از «مگر آنکه از خودش بیم افتادن در محظور را داشته باشد» اگر بداند که در آن واقع می‌شود یا گمان کند. و در فروع آمده است که: فقط در صورتی واجب است که این را بداند» (الإنصاف، جلد ۸، کتاب النکاح: أحکام النکاح».

اما اگر نفسش شوق ازدواج داشت و از هزینه کردن برای همسر ناتوان بود، این سخن حق تعالی برایش کافی است که:

وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ [سورهٔ نور: ۳۳]

(کسانی که [شرایط و امکانات] ازدواج را ندارند باید پاکدامنی پیشه کنند تا الله آنان را از فضل خویش بی‌نیاز نماید).

و بسیار روزه شود، زیرا جماعت محدثین از ابن مسعود ـ رضی الله عنه ـ روایت کرده‌اند که رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرمودند: «ای گروه جوانان؛ هریک از شما که توانایی‌اش را داشت ازدواج کند، زیرا این برای فرو هشتن چشم و حفظ شرمگاه بهتر است و کسی که نتوانست روزه بگیرد زیرا باعث کنترل [شهوت] اوست». عمر خطاب به ابو الزوائد گفت: آنچه مانع از ازدواج تو می‌شود یا ناتوانی است و یا فجور.

نگا: فقه السنة (۲/ ۱۵-۱۸).

نکاح برای کسی که [به سبب عدم ازدواج] دچار گناه می‌شود واجب است، حتی اگر این گناه، نگاه کردن یا بوسیدن نامحرم در صورت عدم ازدواج باشد. بنابراین اگر مرد یا زن می‌ترسد یا بر گمانش غالب است که اگر ازدواج نکند مرتکب زنا یا آنچه در حکم آن است و نزدیک به آن است می‌شود مانند خود ارضایی، واجب است که ازدواج کند. وجوب ازدواج از کسی که گمان می‌کند حتی با ازدواج دست از این گناهان نمی‌کشد، ساقط نمی‌شود زیرا با ازدواج گناهش کمتر می‌شود چرا که او را ولو بعضی اوقات از کار ممنوع مشغول می‌دارد، برخلاف آنکه مجرد بماند که در این صورت در همهٔ احوال در گناه غوطه‌ور است.

کسی که به حال جوامع ما نظر بیفکند و انواع مختلف فجور و وسوسه‌ها و اغواگری‌ها را ببیند قانع می‌شود که وجوب ازدواج در این دوران شدیدتر و قوی‌تر از هر دوران دیگر است الله تعالی خواهانیم که دل‌های ما را پاک نگه دارد و میان ما و حرام دوری اندازد و عفت و پاکدامنی را روزی ما گرداند. وصلی الله علی نبیا محمد.